

Methotrexaat (MTX)

Uw maag-darm-leverarts (MDL-arts) heeft u Methotrexaat voorgeschreven voor de behandeling van de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa (chronische darmontstekingen). Om dit geneesmiddel goed te gebruiken is het belangrijk dat u er een aantal dingen over weet. Lees daarom deze folder en de bijsluiter van dit medicijn aandachtig door.

Werking

Medicijnen kunnen inflammatoire darmziekten als de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa niet genezen. Wel zijn er medicijnen die het ontstekingsproces onderdrukken en de klachten kunnen verminderen. Ook voorkomen de medicijnen het opnieuw opvlammen van de ziekte, wanneer de ziekte niet actief is. Methotrexaat is zo'n medicijn. Het wordt gebruikt om de lichaamsafweer te remmen en zo de ontsteking rustig te houden.

Het kan zes tot acht weken duren voordat u merkt dat dit medicijn gaat werken. Als Methotrexaat een gunstig effect heeft, kunt u het jarenlang gebruiken. Heeft u veel last van bijwerkingen of lijkt het middel niet aan te slaan, dan kan de arts voorstellen om te stoppen met het gebruik van het medicijn.

Gebruik

Methotrexaat kan in tabletvorm en als een injectie worden gegeven. Uw arts bespreekt met u welke methode voor u het beste is. Meestal is dit de injectie, omdat de opname van de tabletten via de darm nogal onvoorspelbaar is. De injecties gebruikt u één keer per week op een vaste dag.

Methotrexaat kunt u in combinatie met bijna alle geneesmiddelen gebruiken. Alleen meestal niet in combinatie met antibiotica. Heeft u antibiotica nodig? Overleg dan met uw specialist over het tijdelijk stoppen met Methotrexaat. Vertel uw huisarts en specialist altijd welke medicijnen u gebruikt.

Bijwerkingen

In de bijsluiter van de apotheek staan de bijwerkingen van Methotrexaat. De dosering die bij de ziekte van Crohn gebruikt wordt, is lager dan bij sommige andere ziektes. Door de lage(re) dosering zijn er minder bijwerkingen.

Foliumzuur tabletten kunnen de bijwerkingen verminderen. Uw MDL-arts schrijft u standaard foliumzuur 5 mg voor. Deze neemt u wekelijks in, echter NIET op de dag dat u Methotrexaat gebruikt.

De meest voorkomende bijwerkingen

- maag- en darmklachten, zoals een vol gevoel, misselijkheid en braken of diarree
- lusteloosheid, vermoeidheid

Soms voorkomende bijwerkingen

- ontstekingen in het slijmvlies van de mond zoals pijnlijke plekjes (zweertjes)
- daling van de hoeveelheid witte bloedcellen, waardoor u meer risico loopt om een infectie te krijgen, zoals griep, bronchitis, long- of blaasontsteking
- daling van de hoeveelheid rode bloedcellen in het bloed, waardoor u bloedarmoede kunt krijgen
- problemen met de werking van de lever en/of nieren. Hier merkt u niets van. Deze problemen worden aangetoond worden bij bloedonderzoek.

Bijna nooit

- oogklachten, meestal ontsteking van het oogslimvlies
- haaruitval, meestal mild en niet blijvend (herstelt vanzelf zodra de behandeling wordt gestopt)
- zweren in de maag of darm
- menstruatiestoornissen.

Neem direct contact op met uw maag- darm- leverarts of MDL-verpleegkundige

bij koorts, koude rillingen, kortademigheid, een gele huid, snel blauwe plekken en/of bloedneuzen. Gebeurt dit buiten kantoortijden, neem dan contact op met de (dienstdoende) huisarts of via de spoedeisende hulp met de dienstdoende MDL-arts.

Controles

Houdt u zich voor een goed verloop van uw behandeling aan uw poliklinische afspraken. Ook is het dringend nodig om regelmatig bloedonderzoek te laten doen. Met deze controles kunnen we het effect van de behandeling met Methotrexaat volgen, maar ook om bijwerkingen opsporen (zoals lever- en nierfunctiestoornissen).

Effect op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding

- Vertel uw MDL-arts als u zwanger wilt worden of zwanger bent. Methotrexaat is namelijk schadelijk voor het ongeboren kind en mag niet gebruikt worden tijdens de zwangerschap. Ook mannelijke patiënten moeten een vaderschapswens doorgeven. Methotrexaat is schadelijk voor de zaadcellen.
- Zes maanden voor een eventuele zwangerschap stopt u met het gebruik van Methotrexaat.
- Gebruik geen Methotrexaat als u borstvoeding geeft. Stop de borstvoeding. Wilt u borstvoeding geven, overleg dan met uw arts. Mogelijk kan de arts u tijdelijk een ander middel voorschrijven.

Alcohol

Wees voorzichtig met alcohol, want alcohol verhoogt de kans op leverafwijkingen bij gebruik van Methotrexaat. Drink bij voorkeur niet meer dan 1 à 2 glazen per dag. Neem geen alcohol op de dag dat u de injectie krijgt.

Pijnstillers

Het gebruik van sommige pijnstillers (de zogenoemde NSAID'S, zoals ibuprofen, naproxen en diclofenac) kunnen de werking van Methotrexaat verhogen. Hierdoor neemt de kans op bijwerkingen toe. Mocht u pijnstillers nodig hebben, gebruik dan alleen paracetamol. Is dit niet voldoende, raadpleeg dan de arts.

Zon

U kunt een iets verhoogde gevoeligheid krijgen voor zonlicht. Ga niet onbeschermd zonnebaden en gebruik bij fel zonlicht altijd een zonnebrandcrème met een beschermingsfactor van 30 of hoger.

Reizen

Zorg ervoor dat wanneer u reist, de injecties Methotrexaat op een temperatuur tussen de 15°C en 25°C blijven. Doe de spuiten in uw handbagage wanneer u met het vliegtuig reist. De temperatuur in het bagageruim is vaak te laag, waardoor er kans op bevriezing is. Zorg voor een geldig medicijnpaspoort. U regelt een paspoort via uw apotheek.

Vaccinaties

Vaccinaties zijn minder effectief als u Methotrexaat gebruikt. Ook als u bent ingeënt voordat u met Methotrexaat begint, bent u misschien minder goed beschermd. Houd hier altijd rekening mee. Er is een verhoogde kans op complicaties na toediening van een levend verzwakt vaccin. Daaronder vallen:

- BMR vaccin (Bof, Mazelen, Rode Hond)
- BCG-vaccin (Tuberculose)
- Oraal Tyfus vaccin
- Gele koorts vaccin
- Varicella vaccin
- Rotavirus vaccin

U mag deze vaccinaties absoluut **niet** toegediend krijgen als u Methotrexaat gebruikt.

Vaccins van **gedode of geïnactiveerde** micro-organismen als bacteriën en virussen of van ontgifte toxinen (gifstoffen van bacteriën) zijn wel veilig om toegediend te krijgen. Dit zijn:

- D(K)TP (Difterie, Kinkhoest, Tetanus, Polio)
- Tyfusvaccin m.b.v. injectie
- Cholera-vaccin
- Meningokokkenvaccin
- Haemophilus Influenza B-vaccin
- Hepatitis A en B-vaccin
- Influenza vaccin (griep prik)
- Rabiës vaccin
- Meningokokken vaccin
- Papillomavirus vaccin
- Pneumokokken vaccin
- Poliomyelitis vaccin

Bloedonderzoek kan aantonen of u voldoende antistoffen heeft aangemaakt. Door de behandeling met afweerremmende middelen voor uw darmziekte loopt u meer kans op een ernstiger verloop van infecties. Daarom wordt de grieprik (influenzavaccinatie) via de huisarts aanbevolen.

Toedienen van Methotrexaat

Het toedienen is per merk verschillend, uw MDL-verpleegkundige zal u instructies geven.

Vragen

Het is belangrijk dat u juiste en duidelijke informatie heeft gekregen. Met deze informatie beslist u met uw arts over uw behandeling. Heeft u na het gesprek met uw MDL-arts en na het lezen van deze folder nog vragen? Stel deze dan gerust.

Contact met de MDL-verpleegkundige

U neemt contact op met de MDL-verpleegkundige, bij voorkeur via een patiëntenverzoek van MijnSpaarneGasthuis. U kunt ook een (telefonische) afspraak maken via de polikliniek MDL op telefoonnummer (023) 224 0075, of mailen via mdl@spaarnegasthuis.nl.

Hoofddorp: Line Meinsma, aanwezig maandag, dinsdag en donderdag in de even weken.
Hoofddorp: Sandra Peterson, aanwezig donderdag in de oneven weken.
Haarlem: Maartje Lubsen, aanwezig maandag, dinsdag, vrijdag op Haarlem Zuid en donderdag op Haarlem Noord.

Voor recepten, laboratoriumformulieren en het maken/verzetten van afspraken neemt u contact op met de polikliniek MDL, telefoonnummer (023) 224 0075.

Waar zijn we te vinden?

Spaarne Gasthuis Haarlem Zuid

Boerhaavelaan 22
2035 RC Haarlem

(023) 224 0000

Spaarne Gasthuis Hoofddorp

Spaarnepoort 1
2134 TM Hoofddorp

www.spaarnegasthuis.nl

Spaarne Gasthuis Haarlem Noord

Vondelweg 999
2026 BW Haarlem

Spaarne Gasthuis Heemstede

Händellaan 2A
2102 CW Heemstede

info@spaarnegasthuis.nl